A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (második tanács)

2006. március 23.*

A C-209/04. sz. ügyben,

az EK 226. cikk alapján kötelezettségszegés megállapítása iránt a Bírósághoz 2004. május 12-én

az **Európai Közösségek Bizottsága** (képviselik: M. van Beek és B. Schima, meghatalmazotti minőségben, kézbesítési cím: Luxembourg)

felperesnek

az **Osztrák Köztársaság** (képviselik: E. Riedl, J. Müller, valamint K. Humer, meghatalmazotti minőségben, kézbesítési cím: Luxembourg)

alperes ellen

benyújtott keresete tárgyában,

* Az eljárás nyelve: német.

A BÍRÓSÁG (második tanács),

tagjai: C. W. A. Timmermans tanácselnök, R. Schintgen, P. Kūris (előadó), G. Arestis és J. Klučka bírák,

főtanácsnok: J. Kokott,
hivatalvezető: K. Sztranc tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2005. október 6-i tárgyalásra,

a főtanácsnok indítványának a 2005. október 27-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Keresetével az Európai Közösségek Bizottsága annak megállapítását kéri a Bíróságtól, hogy:

– mivel elmulasztotta a különleges védelmi területté (a továbbiakban: KVT) minősített Lauteracher Ried nemzeti parkhoz (a továbbiakban: Lauteracher Ried) sorolni a Soren és a Gleggen-Köblern nevű területeket, amelyek

tudományos szempontok alapján, csakúgy mint a fenti KVT, az 1997. július 29-i 97/49/EK bizottsági irányelvvel (HL L 223., 9. o.; magyar nyelvű különkiadás, 15. fejezet, 3. kötet, 344. o.) módosított, a vadon élő madarak védelméről szóló, 1979. április 2-i 79/409/EGK tanácsi irányelv (HL L 103., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás, 15. fejezet, 1. kötet, 98. o.) (a továbbiakban: madárvédelmi irányelv) 4. cikkének (1) és (2) bekezdése értelmében a mennyiségük és méretük szerint legalkalmasabb területek közé tartoznak, és

– mivel nem tartotta megfelelően és teljes mértékben tiszteletben a Bodeni-tó S18 gyorsforgalmi főútja (a továbbiakban: S18 főút) építési projektjének engedélyezése során a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről szóló, 1992. május 21-i 92/43/EGK tanácsi irányelv (HL L 206., 7. o.; magyar nyelvű különkiadás, 15. fejezet, 2. kötet, 102. o., a továbbiakban: az élőhelyekről szóló irányelv) 6. cikkének (4) bekezdésében arra az esetre előírt követelményeket, amikor a kedvezőtlen eredményű hatásvizsgálatot követően mégis végrehajtanak valamely projektet

az Osztrák Köztársaság nem teljesítette a madárvédelmi irányelv irányelv 4. cikkének (1) és (2) bekezdéséből és az az élőhelyekről szóló irányelv 6. cikke (4) bekezdésének és 7. cikkének együtt értelmezett rendelkezéseiből eredő kötelezettségeit.

Jogi háttér

Az Osztrák Köztársaság csatlakozásáról szóló okmány

2 Az Osztrák Köztársaság, a Finn Köztársaság és a Svéd Királyság csatlakozásának feltételeiről, valamint az Európai Unió alapját képező szerződések kiigazításáról szóló okmányt (HL 1994 C 241., 21. o. és HL 1995 L 1., 1. o., a továbbiakban: csatlakozási okmány) 1994. június 24-én írták alá és 1995. január 1-jén lépett hatályba.

3 A nevezett csatlakozási okmány 2. cikke értelmében „[a] csatlakozás napjától kezdve az eredeti szerződések rendelkezései és az intézmények által a csatlakozást megelőzően elfogadott jogi aktusok az új tagállamok számára kötelezőek, és e rendelkezések az említett szerződésekben, illetve az ebben az okmányban megállapított feltételekkel alkalmazandók ezekben az államokban."

4 A csatlakozási okmány 168. cikke értelmében:

„Amennyiben a XIX. mellékletben szereplő lista vagy ezen okmány bármely más rendelkezése valamely határidőt nem ír elő, az új tagállamok hatályba léptetik azokat az intézkedéseket, amelyek ahhoz szükségesek, hogy az EK-Szerződés 189. cikke és az Euratom-Szerződés 161. cikke szerinti irányelvek és határozatok, valamint az ESZAK-Szerződés 14. cikke szerinti ajánlások és határozatok rendelkezéseinek a csatlakozás napjától megfeleljenek."

A madárvédelmi irányelv

5 1. cikkének (1) bekezdése értelmében a madárvédelmi irányelv „a Szerződésben érintett tagállamok európai területén természetesen előforduló összes vadon élő madárfaj védelmére vonatkozik. Magába foglalja e fajok védelmét, kezelését és ellenőrzését, továbbá szabályokat állapít meg hasznosításukkal kapcsolatban."

6 A haris (crex crex) olyan faj, amelyet a 79/409 irányelv módosításáról szóló, 1985. július 25-i 85/411/EGK bizottsági irányelv (HL L 233., 33. o.) vett fel a madárvédelmi irányelv I. mellékletébe (a továbbiakban: I. melléklet).

7 A madárvédelmi irányelv 4. cikke értelmében:

„(1) Az 1. mellékletben említett fajok fennmaradásának és szaporodásának biztosítása érdekében elterjedési területükön az élőhelyüket érintő különleges védelmi intézkedésekre van szükség.

E tekintetben a következőket kell figyelembe venni:

a) a kipusztulással fenyegetett fajokat;

b) az élőhelyük meghatározott változásaira érzékeny fajokat;

c) a kis állományuk vagy korlátozott helyi elterjedésük miatt ritkának minősített fajokat;

d) az élőhelyük egyedi jellege miatt különleges figyelmet érdemlő egyéb fajokat.

Az állományszintek változásának irányát és ingadozásait az értékelések háttér-információiként figyelembe kell venni.

A tagállamok a mennyiségük és méretük szerint legalkalmasabb területeket e fajok védelme érdekében különleges védelmi területekké minősítik, figyelembe véve a fajok védelmi szükségleteit azokon a földrajzilag meghatározott tengeri és szárazföldi területeken, ahol ezt az irányelvet alkalmazni kell.

(2) A tagállamok hasonló intézkedéseket tesznek az I. mellékletben fel nem sorolt, rendszeresen előforduló vonuló fajok esetében is, szem előtt tartva azok védelmi szükségleteit azon a földrajzi tengeri és szárazföldi területen, ahol ezt az irányelvet alkalmazni kell, tekintettel költő-, vedlő- és telelőterületeikre, valamint vonulási útvonaluk pihenőhelyeire. [...]

[...]

(4) Az (1) és (2) bekezdésekben meghatározott védett területek vonatkozásában a tagállamok megteszik a szükséges intézkedéseket az élőhelyek szennyezésének vagy elpusztításának, illetve a madarak bármiféle zavarásának elkerülése érdekében, amennyiben azok e cikk céljai szempontjából jelentőséggel bírnak. A tagállamok e védett területeken kívül is törekednek az élőhelyek szennyezésének vagy elpusztításának elkerülésére."

Az élőhelyekről szóló irányelv

8 Az élőhelyekről szóló irányelv 6. cikkének (3) bekezdése és (4) bekezdésének első albekezdése értelmében:

„(3) Figyelembe véve az adott természeti terület védelmével kapcsolatos célkitűzéseket, megfelelő vizsgálatot kell folytatni minden olyan terv vagy program hatásait illetően, amely nem kapcsolódik közvetlenül, illetve nem nélkülözhetetlen a természeti terület kezeléséhez, de akár önmagában, akár pedig más terv vagy program részeként valószínűleg jelentős hatással lesz arra. A természeti területre

gyakorolt hatások vizsgálatának eredményét figyelembe véve, továbbá a (4) bekezdés rendelkezéseinek értelmében az illetékes nemzeti hatóságok csak azután hagyják jóvá az érintett tervet vagy programot, ha megbizonyosodtak arról, hogy az nem fogja hátrányosan befolyásolni az érintett természeti terület épségét, és miután – adott esetben – kikérték a lakosság véleményét is.

[...]

(4) Amennyiben a természeti területre gyakorolt hatások vizsgálatának kedvezőtlen eredménye ellenére valamely elsődlegesen fontos, társadalmi vagy gazdasági jellegű közösségi érdekre figyelemmel – alternatív megoldás hiányában – mégis végre kell hajtani egy tervet vagy programot, a tagállam minden szükséges kiegyenlítő intézkedést megtesz a Natura 2000 általános egységességének megóvása érdekében. A tagállam az elfogadott kiegyenlítő intézkedésekről értesíti a Bizottságot."

9 Az irányelv 7. cikke értelmében:

„A 4. cikk (1) bekezdése alapján besorolt vagy a 4. cikk (2) bekezdése értelmében annak megfelelően elismert területek tekintetében ezen irányelv alkalmazásának napjától, illetve – amennyiben az későbbi időpontra esik – azon időponttól számítva, amikor a tagállam a 79/409/EGK irányelv értelmében végrehajtja, illetve elismeri a besorolást, a 79/409/EGK irányelv 4. cikke (4) bekezdésének első mondatából eredő kötelezettségek helyébe ezen irányelv 6. cikkének (2), (3) és (4) bekezdéséből eredő kötelezettségek lépnek."

A jogvita előzményei

10 A Lauteracher Ried Vorarlberg tartományban található. Az Osztrák Köztársaságnak az Európai Unióhoz történt csatlakozását követően az osztrák kormány először 1995.

június 7-én tájékoztatta a Bizottságot e tájvédelmi körzet különleges védelmi területté történő minősítéséről és ezt követően kiegészítő iratokat mutatott be. A Soren és Gleggen-Köblern területek nem tartoztak ehhez a KVT-hez.

11 Az S18-as főútra vonatkozó építési projekt tekintetében a nyomvonal megállapítása 1992-ben kezdődött. A Dornbirn kerületi közigazgatási hivatallal 1992. április 29-én folytatott megbeszélést követően Vorarlberg tartomány hivatalos természet- és tájvédelmi szakértői szakvéleményének figyelembe vétele céljából a projektet teljesen átdolgozták. A főút nyomvonalának meghatározására vonatkozó projekt bemutatása és az érintett felek meghallgatása 1994. március 8-án kezdődött a szövetségi főútvonalakról szóló 1971. évi törvény alapján. Az eljárás a nyomvonalnak a gazdasági ügyekért felelős szövetségi miniszter 1997. április 8-i rendeletével történt megállapításával végződött. A terv megvalósításának e szakaszában az osztrák hatóságok arra a megállapításra jutottak, hogy a S18-as út nyomvonalának nincs más alternatívája.

12 A főútra vonatkozó építési engedélyezési eljárást 1999. január 27-én indították meg. Az S18-as építési projektet a Bregenz és Dornbirn kerületi közigazgatási hivatal 2001. július 6-án engedélyezte Vorarlberg tartomány jogszabályainak megfelelően. A gazdasági ügyekért felelős szövetségi miniszter nevezett rendeletére tekintettel ezzel a határozattal nem lehetett meghatározni a megállapítottól eltérő nyomvonalat.

13 A nevezett határozat fellebbezés tárgyát képezte a Vorarlberg tartományi kormány előtt. Ez utóbbi 2003. február 21-én a határozatot helyben hagyó döntést hozott, amelynek végrehajtását a Verwaltungsgerichtshof 2003. augusztus 29-én felfüggesztette. Az S18-as főútvonal építési projekt végrehajtása jelenleg áll.

A pert megelőző eljárás

14 Egy panaszt követően a Bizottság 2001. november 12-én levelet intézett az osztrák hatóságokhoz a Lauteracher Ried KVT ornitológiai szempontból nem kielégítő besorolása, az S18-as építési projektnek a harisra és más, az e területen élő védelemre érdemes madárállományra gyakorolt feltételezett negatív kihatása, valamint további, e terület védelmével összefüggő kérdések tárgyában.

15 Az osztrák kormány 2002. február 1-jén a Bizottsághoz intézett válaszának vizsgálata után a Bizottság 2002. június 27-én felszólító levelet intézett az Osztrák Köztársasághoz. A Bizottság, mivel nem találta kielégítőnek az osztrák kormány által előterjesztett magyarázatot, 2003. július 11-én indokolással ellátott véleményben felszólította a tagállamot, hogy az értesítéstől számított két hónapon belül fogadja el az irányelvnek való megfeleléshez szükséges intézkedéseket.

16 A Bizottság, mivel úgy találta, hogy az Osztrák Köztársaság 2003. szeptember 26-i, az indokolással ellátott véleményre adott válaszlevelében foglalt érvek nem meggyőzőnek, és a terhére rótt kötelezettségszegés továbbra is fennáll, a jelen kereset benyújtása mellett döntött.

A keresetről

17 A Bizottság két kifogásra alapítja a keresetét. Először azt rója fel az Osztrák Köztársaságnak, hogy nem vette figyelembe a madárvédelmi irányelv 4. cikke (1) és (2) bekezdését egy különleges védelmi terület kiválasztásának és besorolásának eljárása során. Másodszor előadja, hogy nem teljesítették az élőhelyekről szóló irányelv 6. cikke (4) bekezdésének követelményeit az S18-as főút építési projektjének engedélyezése során.

A madárvédelmi irányelv 4. cikke (1) és (2) bekezdésének figyelmen kívül hagyására alapított első kifogásról

A felek érvei

18 Első kifogásával a Bizottság előadja, hogy a Lauteracher Ried KVT jelenlegi besorolása és körülhatárolása nem felel meg a területen előforduló madárfajok, különösen a haris valamit más földön fészkelő vonuló madarak védelmére és tartós fennmaradására vonatkozó követelményeknek. A Bizottság szerint a KVT-t ki kell terjeszteni a Soren és Gleggen-Köblern területre is ahhoz, hogy megfeleljen a madárvédelmi irányelv 4. cikke (1) és (2) bekezdése követelményeinek.

19 A Bizottság ezen kifogása alátámasztására először is előadja, hogy a KVT körülhatárolásának elsődleges kiindulópontja a védelemre érdemes madárfajok előfordulása. Tudományos információk és 2000–2002 között végrehajtott megfigyelések eredményei szerint a nevezett területrészek nemcsak előfordulási területek, hanem a haris és más földön fészkelő vonuló madarak központi költőhelyeinek részei is. A Bizottság azt is kiemeli, hogy a Lauteracher Riedben és körülötte található mezők a madárvédelem tekintetében egységes, szerkezetileg különlegesen alkalmas természetes élőhelyet képeznek és ugyanazon madárállomány használja azokat. Ezen kívül a vorarlbergi Rajnavölgyben előforduló harisok a madarak olyan állományát képezik, amelyek közeli kapcsolatban állnak egymással.

20 Továbbá a Bizottság előadja, hogy az ornitológiai követelmények alapján az összes legalkalmasabbnak tűnő területeken KVT-k létrehozására vonatkozó kötelezettség nem merül ki az első besorolással. A veszélyeztett fajok megőrzésének célja sokkal

inkább a területmeghatározás felülvizsgálatát és adott esetben a fennálló különleges védelmi terület új körülhatárolását teszi szükségessé az újabb tudományos ismeretek fényében.

21 Végül az a tény, hogy az Osztrák Köztársaság a Bangs és Matschels területeket, amelyek ugyanúgy Vorarlberg tartomány területén találhatóak és a haris fennmaradását hivatottak biztosítani, védelmi területté minősítette, nem változtat a tagállam azon kötelezettségén, hogy ezt a KVT-ként besorolt területtel határos Soren és Gleggen-Köblern területrészek tekintetében is megtegye.

22 Az Osztrák Köztársaság előadja, hogy a Lauteracher Ried KVT jelenlegi körülhatárolása optimális módon felel meg a madárvédelmi irányelvnek a haris és a vorarlbergi Rajnavölgyben rendszeresen előforduló vonuló madárfajták védelmére és fenntartására irányuló követelményeinek.

23 Azon az álláspontón van, hogy eleget tett a madárvédelmi irányelvből eredő kötelezettségeinek a nevezett KVT és a Bangs és Matschels flóra-, fauna-, élőhely- és madárvédelmi területek együttes körülhatárolásával és ezáltal a vorarlbergi Rajnavölgy mennyiségük és méretük szerint legalkalmasabb területeit nyilvánította KVT-vé és ismerte el ilyenként az I. mellékletben felsorolt haris nevű madárfaj valamint a rendszeresen előforduló vonuló fajok fennmaradása céljából.

24 A KTV körülhatárolása az e terület kiválasztásának és besorolásának idején rendelkezésre álló tudományos bizonyítékok alapján történt, amelyeket a Bíróság ítélkezési gyakorlatában megbízhatónak ismert el és amely ahhoz vezetett, hogy kizárólag ezt a területet sorolták be Vorarlberg tartomány legfontosabb mezei madár költőhelyeként.

25 Az Osztrák Köztársaságot e terület besorolásánál kizárólag csak a madárvédelmi irányelv 4. cikke (1) és (2) bekezdéséből levezethető ornitológiai illetve ökológiai szempontok vezérelték. Egy, a haris fejlődése számára elengedhetetlen zavartalan természetes egység a Lauterbacher Ried KVT területén összpontosul, ez az egység azonban nem terjed ki a Soren és Gleggen-Köblern területeken található mezőkre.

26 Az Osztrák Köztársaság szerint a legalkalmasabb területek meghatározásához számos feltételt kell vizsgálni, többek között azt, hogy a két madárfajta egy meghatározott területen vagy e terület egy részén fordul-e elő. Ez utóbbi azonban nem kizárólagosan irányadó a madárvédelmi irányelv követelményeinek való megfelelés tekintetében. Ahhoz, hogy az irányelv értelmében a legalkalmasabb területhez tartozzon, a területnek egyidejűleg további ornitológiai illetve ökológiai szempontokat is ki kell elégítenie. Azt is vizsgálni és mérlegelni kell, hogy a területek mennyiségük és méretük szerint, valamit állapotuk és környezetük szempontjából megfelelőek-e. E tekintetben a területet már hátrányosan érintő szabadidős tevékenységekre, a gazdálkodási rendszerre vagy más adottságokra és az élőhely általuk okozott romlására kell gondolni. A Soren és a Gleggen-Köblern területek terhelésük és jelenlegi minőségük alapján nem felelnek meg a madárvédelmi irányelv által a KVT besorolása tekintetében felállított irányadó követelményeknek.

27 E tekintetben az Osztrák Köztársaság arra utal, hogy egy terület méret szerinti megfelelőségének megítélése során szerepet játszhat a gazdasági és társadalmi érdekek legalábbis közvetett figyelembe vétele, és hangsúlyozza, hogy ugyanez vonatkozik az egyének jogaiba történő beavatkozásra is.

28 Az Osztrák Köztársaság szerint az a kifogás, amely szerint a Lauteracher Ried KVT-t utólag módosítania kellett volna és folyamatosan ki kellett volna igazítania, minden jogalapot nélkülöz. Egy ilyen kötelezettség nehezen lenne összeegyeztethető az igazgatási intészkedések jogszerűségének elvével és a Bíróság ítélkezési gyakorlatával ellentétesnek bizonyulhatna.

29 Ezen kívül a Soren és a Gleggen-Köblern területek, még ha nem is tartoznak a madárvédelmi irányelv 4. cikke (1) bekezdésének negyedik albekezdése értelmében a legalkalmasabb területek közé, nem nélkülöznek minden védelmet. Az S18-as építési projekt elleni fellebbezési eljárásban ugyanis ezeket e cikk (4) bekezdése második mondatának védelme alá vonták.

A Bíróság álláspontja

30 A jogvita eldöntése céljából mindenekelőtt a tagállamoknak a madárvédelmi irányelv szerint fennálló, a KVT-k kiválasztására és besorolására vonatkozó kötelezettségeire irányadó elvekre kell utalni.

31 Az irányelv 4. cikke (1) bekezdésének negyedik albekezdése szerint a tagállamok a mennyiségük és méretük szerint legalkalmasabb területeket e fajok védelme érdekében különleges védelmi területekké minősítik. Ennek során figyelembe kell venniük a fajok védelmi szükségleteit azokon a földrajzilag meghatározott tengeri és szárazföldi területeken, ahol ezt az irányelvet alkalmazni kell. E cikk (2) bekezdése értelmében hasonló intézkedéseket kell tenniük az I. mellékletben fel nem sorolt, rendszeresen előforduló vonuló fajok esetében is, tekintettel költő-, vedlő- és telelőterületeikre, valamint vonulási útvonaluk pihenőhelyeire.

32 A Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint a madárvédelmi irányelv 4. cikkének (1) és (2) bekezdése kötelezi a tagállamokat arra, hogy jogilag védett területeket alakítsanak ki, amelyek alkalmasak többek között az I. mellékletben felsorolt madárfajok fennmaradásának és szaporodásának biztosítására, valamint az I. mellékletben fel nem sorolt, rendszeresen előforduló vonuló fajok szaporodásának, vedlésének és áttelelésének biztosítására (lásd a C-166/97. sz. Bizottság kontra Franciaország ügyben 1999. március 18-án hozott ítélet [EBHT 1999., I-1719. o.] 21. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot)

33 Másrészt a Bíróság úgy határozott, hogy a tagállamok mérlegelési jogköre a KVT-ként történő besorolásra legalkalmasabb területek kiválasztásakor nem annak célszerűsége mérlegelésére vonatkozik, hogy azokat a területeket KVT-vé nyilvánítsák, amelyek ornitológiailag a legalkalmasabbnak tűnnek, hanem csak ezen feltételek alkalmazására az I. mellékletben felsorolt fajok fennmaradására a legalkalmasabb területek meghatározása tekintetében (lásd többek között a C-3/96. sz. Bizottság kontra Hollandia ügyben 1998. május 19-én hozott ítélet [EBHT 1998., I-3031. o.] 61. pontját).

34 Utalni kell továbbá arra, hogy a tudományos tanulmányok és egy, a Bizottság által az eljárás során előterjesztett és az osztrák kormány által nem vitatott megfigyelés eredményei szerint 2000-2002 évek során az adott években 4 vagy 5, 4 és 3 éneklő harishímet figyeltek meg az 580 hektár alapterületű Lauteracher Ried KVT-n. A 64 illetve 352 hektár alapterületű Soren és Gleggen-Köblern területeken végzett megfigyelések 4, 2 és 3 felfedezett madárral csak csekély mértékben maradtak ez alatt.

35 Emellett, a Bizottságnak a továbbiakban nem vitatott állítása szerint, 2001-ben a középső sárszalonka (galliano galliano), a bibic (vanellus vanellus) és a nagy póling (numenius arquata) vonuló madarak nagyobb számban költöttek mindkét, az osztrák hatóságok által nem KVT-ként besorolt területen. A Lauteracher Ried KVT-n a költőpárok száma középső sárszalonkából 3–5, bibicből 11 vagy 12, és a nagy pólingból 3 volt. A Soren és Gleggen-Köblern területeken a számok a következőek voltak: 3 és 3 vagy 4 középső sárszalonka 6 és 9 bibic és 1 (valószínűleg) illetve 8 nagy póling.

36 Ebből következik, mint azt a főtanácsnok indítványának 32. pontjában kifejtette, hogy a Soren és Gleggen-Köblern területek mind a haris mind pedig az I. mellékletben fel nem sorolt olyan vonuló fajok, mint a középső sárszalonka, a bibic és a nagy póling esetén legalábbis hasonló jelentősséggel bírnak, mint a Lauteracher Ried KVT-n belüli területek. Ezen kívül a három utóbbi vonuló faj esetén az osztrák

kormány által az egységes formanyomtatványokon megadott számok csak akkor teljesülnek, ha a nevezett KVT-n kívüli részterületeket is figyelembe vesszük.

37 Az osztrák kormány azon érve tekintetében, miszerint a Soren és Gleggen-Köblern területek a fennálló terhelés és állapotuk illetve jelenlegi minőségük alapján nem a legalkalmasabb területek a fent nevezett madárfajok védelmére, elegendő arra utalni, hogy azokon, mint az a fenti 34. és 35. pontban kifejtésre került, a nevezett KVT-nél kisebb területen hasonló számú költőmadár honos, mint amelyet a KVT-ben megfigyeltek.

38 Így meg kell állapítani, hogy ornitológiai szempontból a Soren és Gleggen-Köblern területek a Lauteracher Ried KVT-vel együtt, a madárvédelmi irányelv 4. cikke (1) és (2) bekezdése szerinti különleges védelmi területkénti besorolás szempontjából a mennyiségük és méretük szerint legalkalmasabb területek közé tartoznak.

39 Ezt a megállapítást az osztrák kormány azon érve sem kérdőjelezheti meg, hogy egy különleges védelmi területté besorolandó terület tulajdonságainak szükséges megítélése során legalábbis közvetetten figyelembe kellene venni a gazdasági és társadalmi szempontokat.

40 A Bíróság ítélkezési gyakorlata alapján ugyanis a tagállamok egy különleges védelmi terület kiválasztása és körülhatárolása során nem vehetnek figyelembe gazdasági követelményeket sem a madárvédelmi irányelv által megvalósítani kívánt ökológiai céloknál előbbre való közérdekként, sem pedig az élőhelyekről szóló irányelv 6. cikke (4) bekezdésének első albekezdésében megjelölt fontos közérdeken alapuló kényszerítő okként (lásd többek között a C-44/95. sz. Royal Society for the Protection of Birds ügyben 1996. július 11-én hozott ítélet [EBHT 1996., I-3805. o.] 31. és 42. pontját).

41 Ami az osztrák kormány arra vonatkozó előterjesztését illeti, hogy a helyben végzett megfigyelések alapján nem lehet arra következtetni, hogy a Soren és Gleggen-Köblern területek alkalmasak a védendő madarak megőrzésére, meg kell állapítani, hogy az nem tartalmaz semmilyen tudományos igazolást arra, hogy ezeket a területeket miért zárták ki a KVT-k közül. Sőt, e területek KVT-ként történő besorolásának a madárvédelmi irányelv céljaival összhangban biztosítania kell a haris, az I. mellékletben felsorolt egyik faj, valamint egyéb rendszeresen előforduló vonuló fajok fennmaradását.

42 Nem lehet elfogadni az osztrák kormány azon érvét sem, amely szerint a Bizottság arra vonatkozó kijelentése, hogy a Lauteracher Ried KVT területét folyamatosan kell változtatni és kiigazítani téves, mivel ennek a követelménynek nincs jogalapja.

43 Valójában noha az Osztrák Köztársaságnak a KVT-nek legalkalmasabb területek besorolására vonatkozó kötelezettsége nem vitatottan teljes mértékben hatályba lépett 1995. január 1-jén, az Európai Unióhoz történt csatlakozásával, ez a kötelezettség nem ért véget ugyanezen a napon. Sem a madárvédelmi irányelv sem pedig 4. cikkének szövege nem utal a legkevésbé sem arra ugyanis, hogy az irányelv átültésére vonatkozó kötelezettség a nevezett napon kimerülne. Mint ezen kívül a főtanácsnok indítványának 39. pontjában kifejtette, a hatékony madárvédelem céljával aligha lenne összeegyeztethető, hogy a védendő fajok megőrzésére kiváló területeket csak azért nem helyzik védelem alá, mert ez a madárvédelmi irányelv átültetését követően vált nyilvánvalóvá.

44 Ami az Osztrák Köztársaság arra vonatkozó érvét illeti, hogy a Szövetségi Környezetvédelmi Hivatal (Umweltbundesamt) által a BirdLife együttműködésével készített Important Bird Areas in Österreich című tanulmányra, mint a Lauteracher Ried kiválasztásának és besorolásának idején meglévő egyetlen megbízható

állapotfelmérésre és tudományos értékelésre támaszkodott, elegendő annak megállapítása, hogy a besorolási kötelezettséget, mint azt a Bizottság joggal jegyezte meg, nem korlátozza az egy bizonyos időpontban meglévő tudományos ismeretek állapota.

45 Valójában az iratokból kiderül, hogy rendelkezésre állnak további tudományos jellegű ornitológiai tanulmányok és szakvélemények, valamint a Lauteracher Ried KVT besorolásának alapjául szolgálóknál későbbi megfigyelési eredményeknél is. Ezen adatok alapján, amelyek helyességét az Osztrák Köztársaság nem vitatta, e KVT besorolását is felül kellett volna vizsgálni.

46 Az Osztrák Köztársaság arra sem hivatkozhat, hogy a Bangs és Matschels területek védelmi területté történt minősítésével, amelyeken a haris szintén előfordul, megszűnt a Soren és Gleggen-Köblern területek KVT-vé minősítésére vonatkozó kötelezettsége.

47 Mint a Bíróság korábban kifejtette, a tagállamok kötelesek minden területet KVT-vé nyilvánítani, amelyek ornitológiai szempontok szerint a legalkalmasabbnak tűnnek az érintett fajok megőrzésére (lásd többek között a fent hivatkozott Bizottság kontra Hollandia-ítélet 62. pontját).

48 Végül, ami az osztrák kormány azon érvét illeti, hogy a Soren és Gleggen-Köblern területek nem nélkülöznek minden védelmet, elegendő arra utalni, hogy a madárvédelmi irányelv 4. cikke (1) bekezdése kötelezi a tagállamokat mindazon területeket KVT-vé minősítésére, amelyek az I. mellékletben felsorolt fajok védelmére mennyiségük és méretük szerint legalkalmasabbak, és hogy ez a kötelezettség nem kerülhető meg más különleges védelmi intézkedések elfogadásával (a fent hivatkozott Bizottság kontra Hollandia-ítélet 55. pontja).

49 Figyelemmel a fentiekre meg kell állapítani, hogy a Bizottság első kifogása megalapozott.

Az élőhelyekről szóló irányelv 6. cikke (4) bekezdése szerinti követelmények figyelmen kívül hagyására alapított kifogásról

50 Második kifogásával a Bizottság előadja, hogy az Osztrák Köztársaság az S18-as főút építési projektjének engedélyezése során a Lauteracher Ried KVT-re megállapított, a biotópok és állandó élőhelyek védelmére vonatkozó követelmények tekintetében megszegte az élőhelyekről szóló irányelv 6. cikke (4) bekezdése és 7. cikke összefüggő rendelkezéseiből eredő kötelezettségeit.

51 A Bizottság mindenekelőtt előadja, hogy 2000. májusát megelőzően nem került sor a madárvédelmi irányelv céljaival összhangban álló tényleges és részletes vizsgálatra. Amikor a környezeti hatásvizsgálat 2000. májusában Vorarlberg tartomány hivatalos szakértőinek kedvezőtlen álláspontjához vezetett az S18-as főút építési projektjének a KVT-re való kihatásai miatt, nem készítettek tanulmányt annak vizsgálatára, hogy elképzelhetőek-e ezen út nyomvonala tekintetében alternatív megoldások. Ezek után a Bizottság arra utal, hogy az építési engedély 2001. július 6-i megadását követően nem értesítették közvetlenül az építkezés káros hatásainak ellensúlyozására tett kiegyenlítő intézkedésekről. Végül előadja, hogy nem tudta megállapítani, hogy minden, a Natura 2000 általános egységességének megóvása érdekében szükséges kiegyenlítő intézkedést ténylegesen megtettek-e.

52 Az Osztrák Köztársaság az összes jogalapot vitatja, amelyekre a Bizottság második kifogását alapítja.

Az élőhelyekről szóló irányelv időbeli hatályáról

53 Mivel, mint az a jelen ítélet 11. pontjából is kitűnik, a S18-as főút építési projektjére vonatkozó tényállás egy része az Osztrák Köztársaság Európai Unióhoz való csatlakozását valósult meg, az élőhelyekről szóló irányelv feltételezett megszegéséről való döntést megelőzően vizsgálni kell, hogy az irányelv alkalmazandó-e a Bizottság keresetének alapjául szolgáló jogvita tényállására.

54 E tekintetben nem vitatott, hogy az S18-as főút építésére vonatkozó projekt 1992-ben vette kezdetét. Az eljárást megszakították, majd 1994. március 8-án folytatták, amikor a nevezett projektet a szövetségi főútvonalakról szóló 1971. évi törvény alapján hivatalosan ismertették és vizsgálati eljárásnak vetették alá.

55 Ezen felül az derül ki az iratokból, hogy ugyanabban az évben, azaz az Osztrák Köztársaságnak az Európai Unióhoz 1995. január 1-jén történt csatlakozását megelőzően, hozták nyilvánosságra a teljes a szövetségi szakértői jelentést.

56 A Bíróság ítélkezési gyakorlatából azonban az következik, hogy az az alapelv, amely szerint a környezetre várhatóan jelentős hatást gyakorló projektek esetén környezeti hatásvizsgálatot kell végezni, nem alkalmazandó akkor, ha egy projekt engedélyezésére vonatkozó kérelem hivatalos benyújtásának időpontja megelőzi az irányelv átültetésére nyitva álló határidő leteltének időpontját (lásd az egyes köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatáról szóló, 1985. június 27-i 85/337/EGK tanácsi rendelet [HL L 175., 40. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 1. kötet, 248. o.] tekintetében a C-431/92. sz. Bizottság kontra Németország ügyben 1995. augusztus 11-én hozott ítélet [EBHT 1995., I-2189. o.] 29. és 32. pontját valamint a C-81/96. sz. Gedeputeerde Staten van Noord-Holland ügyben 1998. június 18-án hozott ítélet [EBHT 1998., I-3923. o.] 23. pontját).

57 A Bíróság álláspontja szerint ugyanis csak ez a formai feltétel van összhangban a jogbiztonság elvével és alkalmas arra, hogy fenntartsa egy irányelv hatékony érvényesülését. Ennek az az oka, hogy az élőhelyekről szóló irányelvhez hasonló irányelvek nagyrészt nagyobb terjedelmű projekteket érintenek, amelyek végrehajtása nagyon gyakran hosszú időt vesz igénybe. Nem lenne tehát célszerű, hogy azokat az eljárásokat, amelyek már nemzeti szinten is összetettek, és amelyeket már az irányelv átültetésére nyitva álló határidő letelte előtt kezdeményeztek, az irányelv speciális követelményeivel tovább terheljék és késleltessék, és a már kialakult helyzetet befolyásolják (lásd analógia alapján a korábban hivatkozott Gedeputeerde Staten van Noord-Holland-ítélet 23. és 24. pontját).

58 Azonban mind a 85/337 irányelv, mind pedig az élőhelyekről szóló irányelv érinti bizonyos köz- és magánprojektek környezetre gyakorolt hatásainak vizsgálatát. A vizsgálati eljárás mindkét esetben megelőzi a projektekről való végleges döntést. E vizsgálat eredményeit figyelembe kell venni a projektekről való döntés során, amelyek az eredmények mértékében megváltoztathatóak. A projekt vizsgálatának különböző szakaszai annyira kötődnek egymáshoz, hogy összetett intézkedésnek tekinthetőek. Az a körülmény, hogy a rendelkezések tartalmilag különböznek, nem kérdőjelezheti meg ezt a megítélést. Ebből következik, hogy a kifogás megítélése szempontjából azt az időpontot kell figyelembe venni, amikor a projektet hivatalosan előterjesztették, azaz a fenti 54. pontban meghatározott időpontot.

59 Ezt követően arra kell utalni, hogy a csatlakozási okmányok rendelkezései szerint a közösségi jogból következő jogok és kötelezettségek a kivételektől eltekintve a csatlakozástól kezdődően azonnal alkalmazandóak az új tagállamokban (lásd e tekintetben a C-179/00. sz. Weidacher ügyben 2002. január 15-én hozott ítélet [EBHT 2002., I-501. o.] 18. pontját).

60 A csatlakozási okmányból következik, hogy a madárvédelmi irányelvből és az élőhelyekről szóló irányelvből eredő kötelezettségek az Osztrák Köztársaságra 1995. január 1-jétől érvényesek, és nem engedtek eltérést, illetve nem biztosítottak átmeneti időszakot a tagállam számára.

61 Így meg kell állapítani, hogy az S18-as főút építési projekt engedélyezésére vonatkozó eljárást hivatalosan az Osztrák Köztársaságnak az Európai Unióhoz történt csatlakozása előtt indították meg.

62 Ebből következik, hogy a fenti 56. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlatnak megfelelően az élőhelyekről szóló irányelvből eredő kötelezettségek a jelen ügyben az Osztrák Köztársaságot nem terhelik és az S18-as főút építési projektje nem tartozik az ezen irányelvben meghatározott kötelezettségek alá.

63 Figyelemmel a fentiekre meg kell állapítani, hogy a Bizottság második kifogása nem megalapozott.

64 Ebből következően meg kell állapítani, hogy az Osztrák Köztársaság – mivel elmulasztotta a Lauteracher Ried KTV-hez sorolni a Soren és a Gleggen-Köblern nevű területeket, amelyek tudományos szempontok alapján, csakúgy mint a fenti KTV, a madárvédelmi irányelv 4. cikkének (1) és (2) bekezdése értelmében a mennyiségük és méretük szerint a legalkalmasabb területek közé tartoznak – nem teljesítette az említett irányelv fenti rendelkezéseiből eredő kötelezettségeit.

A költségekről

65 Az eljárási szabályzat 69. cikkének 2. §-a alapján a Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. Ugyanezen szabályzat 69. cikke 3. §-ának első albekezdése alapján részleges pernyertesség esetén, illetve kivételes okból a Bíróság elrendelheti a költségeknek a felek közötti megosztását, vagy határozhat

úgy, hogy mindegyik fél maga viselje saját költségeit. Mivel jelen esetben mind az Osztrák Köztársaság, mind a Bizottság részlegesen pervesztes lett, úgy kell határozni, hogy mindketten maguk viselik saját költségeiket.

A fenti indokok alapján, a Bíróság (második tanács) a következőképpen határozott:

1) **Az Osztrák Köztársaság – mivel elmulasztotta a különleges védelmi területté minősített Lauteracher Ried nemzeti tájvédelmi területhez sorolni a Soren és a Gleggen-Köblern nevű területeket, amelyek tudományos szempontok alapján, csakúgy mint a fenti különleges védelmi terület, az 1997. július 29-i 97/49/EK bizottsági irányelvvel módosított, a vadon élő madarak védelméről szóló, 1979. április 2-i 79/409/EGK tanácsi irányelv 4. cikkének (1) és (2) bekezdése értelmében a mennyiségük és méretük szerint a legalkalmasabb területek közé tartoznak – nem teljesítette az említett irányelv ezen rendelkezéseiből eredő kötelezettségeit.**

2) **A Bíróság a keresetet ezt meghaladóan elutasítja.**

3) **Az Európai Közösségek Bizottsága és az Osztrák Köztársaság maguk viselik saját költségeiket.**

Aláírások